

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Kjære begeistringsagenter! / Forvaltere av Guds hemmeligheter / Carissimi og Bispe-møtet / Tre spørsmål angående den nye bibeloversettelsen / Feil i Kristensionisme og "dispensasjonisme" / *Til ungdommen* i salmeboken / En kirke i strid med seg selv... / Fra bokfronten / Fra bispedømme-rådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Nyttårsdag – Even Borch

Kristi Åpenbaringsdag – Paul Erik Wirgenes

2. søndag i åpenbaringstiden – Knud Jørgensen

3. søndag i åpenbaringstiden – Stina M. Aa. Neergård

Det mange steder vil være avgjørende hva slags holdning vi kirkeansatte går inn i reformen med.

Kjære begeistringsagenter!

"Maksimal underholdning. Ubegrenset kommunikasjon. Du har full kontroll." Jeg sto i kø på Oslo S for å fornye kundekortet og leste på nærmeste reklameplakat. Maksimal under-

holdning, ubegrenset kommunikasjon, full kontroll. Er det hva "vi" ønsker oss? Er det slike lengsler vi som kirke skal møte med alle våre reformer?

I forbindelse med arbeidet med gudstjenestereformen har jeg snakket med mange forskjellige folk om hva de ønsker seg av en gudstjeneste, eller hva som skulle til for at de ville prioritere å komme. Svarene spriker selvfølgelig. Noen legger mest vekt på stillhet og lys-tenning, noen på musikk eller liturgi, andre på fellesskap, sang eller preken. De er opptatt av troens mysterium, av forståelige prekenes som knytter an til både teologi og hverdagsliv, av ritualer som setter troen i kroppen, av stillhet og musikk som gir rom for bare å være, eller gå i dybden. Ingen snakker om maks underholdning, ubegrenset kommunikasjon eller full kontroll – men det er kanskje fordi presten spør...

Ikke underholdning men rite, feiring, bevisstgjøring. Ikke ubegrenset kommunikasjon, men levende nærvær og fellesskap. Ikke full kontroll, men hjelp til leve med sårbarhet og kriser, i tro. Kan vi få til mer av det med reformarbeidet vårt?

Vi må prøve i hvert fall. Mange av oss har nå vært på gudstjenestereformkurs og fått høre at vi er begeistringsagenter – ikke fordi vi alle har en nådegave til å mobilisere de store, heftige og gode følelsene, ikke fordi vi alle står og tripper etter å komme i gang, men fordi det mange steder vil være avgjørende hva slags holdning vi kirkeansatte, ikke minst prest og kantor, går inn i reformen med.

Jeg skal skjerpe meg. Jeg må innrømme at jeg har vært litt sytete. Jeg liker ordene “stedegengjøring, fleksibilitet og involvering”, men noen av oss som arbeider i menigheter med stor mobilitet, få stabile frivillige og liten stab, kan kjenne på at vi igjen kommer til kort i forhold til den grunnleggende tenkingen. Min erfaring er at det er svært vanskelig å få frivillige til å forplikte seg i forkant eller over tid, men at veldig mange bidrar positivt der og da når de blir spurt. Ingen vil sette seg på en liste eller blir med i en komité, men hvis jeg sender en sms dagen før om å lese tekst, eller spør en barnekormamma 10.30 søndag morgen om å bidra med ballongblåsing – da er det ofte ja. Det blir jo en litt annen form for ad hoc-involvering enn det som uttrykkes i reformmateriellet...

Med en svært liten stabil kjerne og spinkel

menighetssang er det begrenset hvor mye variasjon det er overkommelig å ha fra søndag til søndag. Jeg skjønner jo at det ikke kreves haugevis av ulike gudstjenester, og at stedegengjøringen hos oss nettopp kan handle om hvordan vi forstår disse kjerneordene i reformen og fyller dem ut fra vår kontekst. Når ikke dette tematiseres eksplisitt, gir det likevel følelsen av å mislykkes som den store reformmenigheten. Dessuten: Arbeidsmåten det legges opp til, krever meget gode samarbeidsforhold i stab og mellom stab og menighetsråd, og et MR som virkelig har kompetanse og vil ta ansvar for både å bruke de ansattes kompetanse OG selv bidra til å utvikle gudstjenesten. Det er ikke virkeligheten overalt. De 1.600

Jeg er, som mange av oss, glad i gudstjenesten.

sidene med kirkemusikk og 800 sidene med liturgisk tekstmateriale som vi bør skaffe oss litt oversikt over for å finne ut hva vi skal prøve ut, fordrer også både tid og ressurser. Kan vi be dem som har vært igjennom materiellet ifm. høring, om å lage en liten veiledning for oss andre, så vi får tips om hvilke alternativer som kan hende egner seg best i hvilke kontekster?

Jeg kjenner også på et paradoks: Som prest er jeg opplært til å ha mye av min pastorale identitet i gudstjenesten og bruke tid og krefter på denne “menighetens hovedsamling”. Jeg er, som mange av oss, glad i gudstjenesten og opplever det meningsfylt å få et puff til å jobbe mer med den. Men i løpet av uken treffer jeg ofte mange flere gjennom koret jeg dirigerer på skolen, babysangen, barnesangen, kirketacos og samtaler. Som prest opplever jeg at jeg med reformen skal legge økt arbeid og engasjement inn i gudstjenesteforbereidelsene, samtidig som det er svært mange andre arenaer der jeg er prest for mer av soknemenigheten enn i gudstjenesten.

Men nå vil jeg ikke syte lenger. Jeg vil prøve å bidra til bevisstgjøring og begeistring rundt gudstjeneste og gudstjenestearbeid, både for meg selv og for andre. Jeg vil kjenne på taknemligheten for det mulighetsrommet og det dyttet reformen gir oss.

I den forbindelse: Kanskje handler reformen aller mest om hva slags dialog om tro, teologi og gudstjeneste vi klarer å skape i våre fellesskap? Kan vi klare å involvere mennesker med

ulik erfaring med tro og kirke og forskjellig språk på dette? Våger vi det? Evner vi å skape en samtalekultur på kirkekaffen, hvor det er rom for å luften ulike tanker, spørsmål og følelser i forhold til tro og teologi?

Jeg vet ikke. Selv kan jeg utvilsomt bli bedre. Jeg fikk en mail sist uke, som igjen fikk meg til å tenke på dette, og jeg spurte om jeg kunne dele den her:

“Jeg tør ikke snakke med andre kristne om tankene mine. De har ikke forutsetninger for å forstå meg. Jeg kan fortelle at jeg går i kirken så ofte jeg har anledning, og jeg er med i en såkalt kirkegruppe som deltar under guds-

Jeg vil prøve å bidra til bevisstgjøring og begeistring rundt gudstjeneste og gudstjenestearbeid.

tjenestene. Jeg står ved døra og ønsker velkommen til gudstjeneste, og jeg har også deltatt ved utdeling av nattverd. Dette byr ikke på noen problemer for meg. Jeg tror rett og slett at Gud gjerne vil at jeg skal delta slik. Men jeg frykter for at hvis jeg forteller om min gudstro, så vil kanskje både prest og menighet sette et spørsmålstegn ved meg.

Utfordring. Til reformen og til alt annet vi holder på med. Lykke til!

SUNNIVA GYLVER
sunniva@gylver.no

Forvaltere av Guds hemmeligheter

Ordinasjonstale

AV OLAV SKJEVESLAND, BISKOP I AGDER OG TELEMAR

Kjære menighet og kjære ordinand! Guds nåde og fred!

Når du i dag trer frem i din egen menighet som ferdig forberedt prestekandidat, møter Gud deg med et ord som gir deg både retning og innhold til tjenesten. I 1 Kor 4,1 skriver apostelen Paulus: "Dere skal se på oss som Kristi tjenere og forvaltere av Guds hemmeligheter."

Kristi tjener og forvalter av Guds hemmeligheter – der ligger orienteringen for veien videre. Kristi tjener, det er grunnbestemmelsen som Guds ord møter deg med. Den sier avgjørende ting om tjenestens utspring.

Å være prest er ikke et rent privat prosjekt. En prest er en som Kristus har valgt ut innen de troendes menighet for å være en spesiell tjener for seg. Til hva? Jo, for å ta seg av det som må være i en trygg og stabil ordning: forvaltningen av Nådens midler. Det et menneske skal leve av – og en gang dø på – Guds evangelium, kan ikke være prisgitt tilfeldigheter. Dette må betros en ordnet tjeneste. Derfor ordinerer kirken prester. Derfor er du foran alteret her i denne kirken akkurat nå.

"Kristi tjener": Det er et uttrykk for ham som kaller, og som du tilhører.

"Forvalter av Guds hemmeligheter", det var det andre poenget i apostelens ord. Og det sier noe om din funksjon, om hva du skal gjøre. Guds hemmeligheter, Guds "mysterier" står

det egentlig. Guds mysterium er evangeliet, det at Gud har lagt en plan for å frelse menneskene tilbake til seg, vinne oss for sitt rike, så fars hus blir fullt. Dette er en plan som lenge var skjult, men som nå er blitt åpenbart i Jesus Kristus. En hemmelighet lagt åpent i dagen.

Denne hemmelighet er det du skal formidle – sammen med de med arbeidere som er rundt deg.

"Forvalter," sier Paulus. Det betyr igjen at det du går med, dypest sett, ikke er ditt eget. En forvalter handler jo på en annens vegne. Og det er en god melding til en prest, som lett kan tro at alt står og faller med *meg!* En forvalter er en som står i oppdrag under en høyere Herre.

Så: En prest er en forvalter. Det poenget kan vi pensle ut i tre strøk. For det første dette at en forvalter viser *klokskap*. En forvalter må ha innsikt i situasjonen der og da, prøve å forstå menneskene og bringe evangeliet respektfullt og klokt til adressaten. Kunnskap om Guds ord og følsomhet for mennesker – det er presteklokskap i praksis. Og dette skal altså din tjeneste preges av – klokskap.

Det andre som preger en Guds forvalter er *troskap*. Det sier forresten Paulus rett ut like etter det verset jeg leste: "Nå kreves det av forvaltere at de viser troskap" (1 Kor 4,2). Han nevner altså ikke noe krav om å opptre briljant, om å være komplett på alle felt, fenomenal til å tale, en som alle måper av beundring for. Det er

noe realt og befriende i Paulus' direkte beskjed: Av forvaltere kreves det at de viser troskap. Kort og godt!

Og grunnen er klar: Gjennom trofaste forvaltere kan Gud selv få virke. Forvaltere som bredt og brautende står i veien for sin Herre, er av liten verdi. For de har misforstått sin rolle, ettersom en da slutter med å være forvalter. I stedet kommer selvhevdelsen og egenprestasjonene. Nei, av forvaltere kreves troskap: det lojalt å forbli i tildelt rolle.

Klokskap og troskap, ja! Og for det tredje: En forvalter må være rede til å svare for sin forvaltning. Altså: klokskap, troskap – og regnskap! Det ligger i selve forvalterskapets natur, det, at husholderen en dag må svare for sin Herre.

Dette gjelder for oss alle! For vi har alle fått livets gave å forvalte. Men prester får høre om forvaltningens ansvar med større tyngde enn

andre. Hvorfor det? Jo, fordi en prest er tatt ut av menighetens midte og er sendt tilbake til menigheten med et særlig ansvarsfullt oppdrag: nettopp å være forvalter av Guds hemmeligheter.

Dette er det du sendes og velsignes for å gjøre, fra i dag av. Forvalte Guds hemmeligheter, som Kristi tjener – i klokskap, i troskap og i en sunn visshet om forvaltningens regnskap.

Dette siste poenget skal du ikke la deg skremme av, men gi deg den understrøm av alvor som tydeliggjør det kall du får del i. For jeg er overbevist om at det bare er den som vet noe om tjenestens alvor, som også får kjenne mye av tjenestens glede! – Gud velsigne deg og din tjeneste og de mennesker du skal få dele Guds hemmeligheter med! Amen.

Trosopplæringen - en resursbok fra Luther!

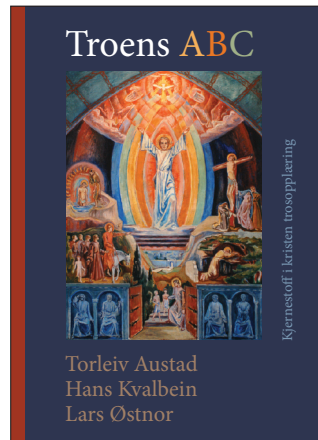
Torleiv Austad/Hans Kvalbein/Lars Østnor

TROENS ABC

Kjernestoff i kristen trosopplæring

Bakgrunnen for denne boken er kirkens satsing på trosopplæring for barn og unge. Det krever kreativ trosformidling på flere områder. En av oppgavene er å gjøre rede for det elementære innholdet i troen. Det er denne utfordringen vi har grepet fatt i her. Derfor heter boken Troens ABC.

Boken vil være en resursbok for alle som er opptatt av trosopplæring i vår kirke. Det gjelder først og fremst tros-lærerne i menighet og organisasjon, men også foreldre og faddere som tar sitt dåpsansvar på alvor. Alle som leter etter grunnleggende kunnskap om kristen tro, vil ha utbytte av denne boken.

Kr 378,-

Carissimi og Bispemøtet

AV DAG ØIVIND ØSTERENG, TALSMANN FOR CARISSIMI

BM sak 28/08

Bispemøtet (BM) behandlet i oktober 2008 en utredning foretatt av biskop Helga Haugland Byfuglien, domprost Olav Dag Hauge og prost Terje Fonk. Disse tre fikk i samband med BMs behandling av Carissimi et oppdrag om å vurdere Carissimi i lys av BMs tidligere behandling av spørsmålet om alternativt tilsyn.

Med basis i betenkningen fra dette utvalget fattet BM sitt vedtak vis-à-vis Carissimi, det som har blitt hetende BM sak 28/08. Dette vedtaket heter i sin fullstendige utgave slik:

"Vedtaket i Kirkemøtet 2007 om tilsetting av personer som lever i homofilt partnerskap har gitt nye utfordringer. Det finnes en uro i kirken som får ulike uttrykk.

Bispemøtet tar på alvor at enkelte prester og andre vigslede medarbeidere finner det vanskelig å stå under tilsyn av biskop som har åpnet for at homofile i partnerskap kan gjøre tjeneste i vigslede stillinger. Bispemøtet vil gi uttrykk for vilje til å imøtekomme disse så langt som mulig innenfor gjeldende kirkerettslige rammer. Løsningen må avklares lokalt mellom biskop og medarbeider.

Ett element i en lokal løsning kan være at biskopen utpeker en prost til å stå i en særskilt rådgivnings- og veiledningsrelasjon til angjeldende medarbeider når det anses tjenlig. Biskopene vil kollegialt støtte hverandre i de løsninger som velges.

Bispemøtet fastholder at tilsynsansvaret i vår kirke er lagt til de elleve, regionale tjenestegjørende biskopene, og at alle prester og kirkelig tilsatte står under tilsyn av sin respektive biskop."

Premissbommert

BMs vedtak bommer fullstendig allerede i premisset for Carissimi sitt anliggende når BM viser til "vedtaket i Kirkemøtet 2007" som

utgangspunkt for Carissimi. Dessverre sier denne bommen alt for mye om hvor dårlig utvalget og BM har satt seg inn i Carissimi og forstått vårt utgangspunkt. Denne bommen er ingen liten bagatell, men av vesentlig karakter.

Carissimi ble lansert 19. september 2007 nøyaktig to måneder før Kirkemøtet (KM) hadde fattet noe som helst slags vedtak. Carissimi er ikke – og har aldri vært – en reaksjon på Kirkemøtevedtaket i 2007, og vi hadde eksistert selv om KM hadde fattet et vedtak vi var fornøyd med, i den saken som omhandlet vigslede stillinger for homofile i partnerskap.

Carissimi er blitt til som en analyse av kirkesituasjonen etter Lærenemnda 2006 (LN'06). Vi mener nemlig at LN'06 er det organet som gjennom sin todeling ryddet bort det premisset som tidligere hadde holdt Den norske kirke (DnK) samlet. Fram til 2006 hadde DnK formelt ett offisielt syn i lærespørsmålet om homoseksuelt samliv. Ulike meninger var for lengst etablert, også i bispekollegiet, men det rokket ikke ved det formelle at kirken som fellesskap fram til 2006 hadde én offisiell lære.

Den situasjonen som oppsto formelt og prinsipielt etter LN'06 var derfor ny. Kirken sto splittet med to uforenlige og motsatte lærestandpunkt der begge nå hadde kirkelig legitimitet ut fra LNs behandling. En alvorlig konsekvens av det var at bispekollegiet nå sto splittet og uten mulighet for å utøve reelt tilsyn i denne saken.

Å si at Carissimi er uttrykk for en uro i kjølvannet av Kirkemøtet i 2007, er derfor en så grunn og misvisende forståelse av Carissimi at den må avvises som utgangspunkt for en fruktbar debatt om hva det er vi egentlig snakker

om. Carissimi sitt premiss handler ikke om uro, men om en analyse som sier at vi i kjølvannet av LN'06 er i en bekjennessituasjon. Det burde BM ha klart å registrere siden hele kapittel 2 i Carissimi-dokumentet er viet det grunnleggende poenget.

Hvordan kunne en slik grov premissbomert vært unngått? – Det kunne åpenbart blitt unngått dersom det hadde vært kontakt mellom BM og Carissimi i form av et dialogutvalg. Men verken BM eller BMs utvalg hadde noen som helst slags dialogisk kontakt med oss fram til vedtaket i BM sak 28/08 ble fattet. Selv ikke etter at undertegnede i dette mellomværendet tok kontakt med daværende preses, biskop Olav Skjevesland, for å spørre om det ikke skulle være noen form for dialog i tiden fram til vedtak. Vi fikk vite at utvalget arbeidet seriøst og at saken var i gode hender.

Selve vedtaket

Åpningsordene i det som utgjør selve vedtaket virker lovende når det heter: *"Bispemøtet tar på alvor at enkelte prester og andre vigslede medarbeidere finner det vanskelig å stå under tilsyn av biskop ..."*

Å ta en situasjon på alvor skylder å vise det i handling. BM har lagt følgende premisser til grunn for hvordan de vil vise at de tar dette alvorlig.

- 1) *"Bispemøtet vil gi uttrykk for vilje til å imøtekomme disse så langt som mulig innenfor gjeldende kirkerettslige rammer."*
- 2) *"Ett element i en lokal løsning kan være at biskopen utpeker en prost til å stå i en særskilt rådgivnings- og veiledningsrelasjon til angjeldende medarbeider når det anses tjenlig."*
- 3) *"Løsningen må avklares lokalt mellom biskop og medarbeider."*
- 4) *"Biskopene vil kollegialt støtte hverandre i de løsningene som velges."*

Vurdering

Punkt én og to i ovennevnte premissrekke er de springende punktene i hvordan BM sak 28/08 kan materialisere seg. Hva vil det si i praksis å *"... imøtekomme disse så langt som mulig innenfor gjeldende kirkerettslige rammer"*? Og hva betyr det at en prost skal *"... stå i en særskilt råd-*

givnings- og veiledningsrelasjon"? – Det er gjennom en materialisering av disse premissene at BM vil vise at de *"... tar på alvor ..."* det som Carissimi representerer.

BM ville åpenbart ikke skissere, konkretisere eller materialisere disse premissene nærmere i sitt vedtak, men viser til de ovennevnte premissene i punkt tre og fire, nemlig at materialiseringen, det vil si *"løsningen må avklares lokalt"*. Det ligger også en innbakt føring i vedtaket om at *"biskopene vil kollegialt støtte hverandre i de løsninger som velges"*.

Stavanger-prosessen

Eneste mulighet for Carissimi til å få testet ut substansen i BM sak 28/08 var derfor å få dette til gjennom en lokal prosess i Stavanger (En nærmere redegjørelse for prosessen i Stavanger finnes på Verdidibatt.no.)¹. Gjennom en lokal prosess kunne vi få testet ut hva som ligger i mulighetene for delegert prostetilsyn og hva som ligger i dette å *"... imøtekomme disse så langt som mulig innenfor gjeldende kirkerettslige rammer"*, begge deler premisser i BMs eget vedtak.

Stavanger biskop og Carissimi

Etter at Stavanger biskop, Erling Pettersen, i februar avsluttet samtalen med Carissimi, fikk saken en konklusjon i Stavanger bispedømme, som det er umulig for Carissimi å akseptere. I kortversjon innebærer Stavanger biskop sin konklusjon følgende tre kjensgjerninger.

- 1) Enhver prest i Stavanger bispedømme må fullt ut innordne seg biskopens tilsyn.
- 2) Det er ikke mulig å unndra seg gudstjeneste- og nattverdfellesskapet med sin biskop.
- 3) Det skisseres ingen løsning for delegert, alternativt prostetilsyn i Stavanger bispedømme.

La det være sagt. I en kirkelig normalsituasjon framstår disse tre punktene som selvsagte og noe som vi også vil si oss enig i. Hovedpoenget er at vi ikke befinner oss i en kirkelig normal-situasjon i Den norske kirke, men i en bekjennessituasjon. Da kommer dette i et annet lys.

Det første punktet fra Stavanger biskop kan Carissimi leve med, dersom vi differensierer

mellom biskopens arbeidsrettslige tilsyn og biskopens åndelige tilsyn. Vi kan fullt ut akseptere biskopens arbeidsrettslige tilsyn og biskopens formelle posisjon som leder av Stavanger bispedømme, men vi kan ikke akseptere biskopen som vår åndelige leder, og/eller motta ham som dette. De to neste punktene kan vi ikke akseptere.

For ikke å dra overilte konklusjoner med avgang og oppsigelser, grep vi muligheten som ble gitt oss gjennom samtalen med BMs arbeidsutvalg i juni. Behovet for et dialogutvalg er ikke blitt mindre etter de prosessene som så langt har pågått.

I møte med BMs arbeidsutvalg i juni fikk vi anledning til å legge fram våre synspunkter og erfaringer fra Stavanger. Disse erfaringene skulle arbeidsutvalget ta med seg tilbake til BM og orientere bispekollegiet om våre synspunkter. Dette skjedde i oktober 2011.

BM i oktober ebbet ut i full støtte til håndteringen som Stavanger biskop har gitt Carissimi. Det ligger for så vidt innbakt i BM sak 28/08 at *"biskopene vil kollegialt støtte hverandre i de løsninger som velges"*, og dette synes nå i ettertid å være det eneste premisset biskopene er interessert i å oppfylle av sitt opprinnelige vedtak.

BM's behandling i lys av Lærenemnda

Vi finner det underlig at BM kan støtte Stavanger biskop sin konklusjon når denne konklusjonen kommer på direkte kollisjonskurs med vedtaket som BM selv fattet i sak 28/08. Vi sitter igjen med særlig to spørsmål.

- 1) Kan Stavanger biskop sin konklusjon sies å komme Carissimi i møte "... så langt som mulig innenfor gjeldende kirkerettslige rammer"?
- 2) Kan Stavanger biskop sin avvisning av prostetilsyn sies å være i samsvar med Bispemøtets tilråding om å delegerer tilsynsfunksjon til prost, når biskop Pettersen ikke har skissert noe i nærheten av dette, men tvert om avvist prostetilsyn?

Det åpenbare svaret på de to spørsmålene er et definitivt nei. Begrunnelsen vedrørende prostetilsyn er helt åpenbar. Stavanger biskop har ikke fulgt rådet om delegering, som vedtaket i sak 28/08 gir. Ingen skisse, ingen forslag

til delegert tilsyn er kommet på bordet i Stavanger.

Likevel er kravet til gudstjeneste- og nattverdfellesskap med biskopen det mest interessante og mest alvorlige bruddet på BM sak 28/08 sitt vedtak. Det vil vi begrunne i utsagn gitt av LN ved to anledninger.

I 2000 sier LN: *"Det er [...] ingen tvang for embetsbærere til å delta i nattverdfellesskapet i vår kirke, og det må utvises romslighet og skjønn i en vanskelig situasjon."*

I 2006 sier LN: *"Det bør være romslighet i kirken til å tåle at enkelte unndrar seg gudstjenestefellesskap av samvittighetsgrunner."*

Med slike utsagn fra LN, som åpner opp for brudd på gudstjeneste- og nattverdfellesskapet i vår kirke, kan det ikke sies med troverdighet at Stavanger biskop har imøtekommet Carissimi "... så langt som mulig innenfor gjeldende kirkerettslige rammer", slik BM sak 28/08 sier.

Konklusjon

Stavanger biskop har derfor ikke oppfylt BM sitt vedtak på noe vesentlig punkt, og det er derfor mer enn merkelig at BM samlet kan støtte Stavanger biskop sin konklusjon. Det finnes heller ingen kirkerett som kan tvinge prester til nattverd med sin biskop, ut over biskopens instruksjonsmyndighet som arbeidsgiver. Det vil fortone seg merkelig om arbeidsretten skal brukes til å tvinge prester til nattverdbordet med en biskop der den åndelige tilliten er brutt på så dypt vann at det går på læren og bekjennelsen løs.

Det er ikke uttrykk for vrangvilje når Carissimi ikke kan akseptere BM's behandling av oss og de konklusjoner som har materialisert seg i Stavanger. BMs troverdighet i forhold til *"å ta på alvor"* den situasjonen som Carissimi påpeker, og innenfor kirkerettslige rammer komme oss i møte *"så langt som mulig"*, står tilbake som tomme ord blottet for innhold. Dette misforhold mellom BM-vedtakets ordlyd på den ene side, og vedtakets materialisering på den andre side, det forventer vi oss et skikkelig svar på fra BM's preses.

¹ Jfr. Verdidebatt.no: "Carissimi og biskop Pettersen" og "Proforma prosess – en redegjørelse."

Tre spørsmål angående den nye bibeloversettelsen

AV LAILA RIKSAASEN DAHL

Endelig er den nye oversettelsen her, og jeg gratulerer Bibelselskapet og er imponert når jeg hører hvor mye arbeid det er nedlagt i denne.

Spent har jeg kastet meg over det nye, med store forventninger til økt innsikt i tekstene. Så langt har min stikkprøvelesning ført til tre spørsmål som jeg tror flere enn meg vil ha glede av å få en kommentar fra oversetterne på. De to første angår svært sentrale tekster.

1. Skapelsesberetningen(e): Her er det flere interessante endringer, men jeg vil begrense meg til å rette oppmerksomheten mot 1 Mos 2,4. Før sto det "Dette er fortellingen om himmelen og jorden da de ble skapt. På den tid Herren Gud skapte jorden og himmelen, fantes det ikke en busk...". Dette er nå endret til "Dette er historien om himmelen og jorden da de var skapt, på den tid Herren Gud hadde laget jorden og himmelen. Det fantes ikke en busk..." Det lille "ble" som erstattes av "var" gir store endringer i forståelsen av hvordan de to fortellingene er å forstå i forhold til hverandre. I den nye oversettelsen oppfattes fortellingen i kap 2 å bygge videre på fortellingen i kap 1 i stedet for at de to kapitlene lar to forskjellige

skapelsesfortellinger stå nokså uformidlet etter / ved siden av hverandre. Jeg vil tro at begge uttrykksmåter lar seg forsvare ut fra grunnteksten, men vil gjerne ha en kommentar på hvorfor en har gått til en såpass grunnleggende endring.

2. Fødselsfortellingen i Luk 2: Så vidt jeg forstår, er det nedlagt mye arbeid i å få tekster med godt norsk språk. Jeg spør derfor hvorfor man har endt på "... for det var ikke husrom for dem." i Luk 2,7. Burde det ikke stått "var ikke husrom for dem noe sted" eller "for det fantes ikke husrom til dem"?

3. Jeg har ikke oversikt over hvor mye som er endret i NT fra 2005-utgaven, men registrerer at Simon og Andreas nå forlater "garnet" i Mark 1,18, mens de før forlot "garna" (2005). Den greske teksten har flertallsform. Hvorfor da entallsform nå? Handler det om usikkerhet på hvilken norsk flertallsform som en skulle foretrekke (garna eller garnene)?

Jeg ser med interesse fram mot svar på ovenstående.

Til ungdommen i salmeboken

AV TOR ALBERTSEN

Hva er biskopers argumentasjoner for *Til ungdommen* i salmeboken som gis ut neste år? Veier det nok at det gir uttrykk for det lutherske menneskesyn? Bør den være med fordi *Til ungdommen* fra 22. juli av vil si mye om kirkens sted i det allmenne? Og mitt spørsmål: Er det for biskoper godtakbart hva enn sangens utgangspunkt er? Og: Er det praktisk heldig å ta sangen med i salmeboken?

Å ha *Til ungdommen* med i salmeboken vil mange oppleve som at kirken lurer til seg deres skatt. Skal kirken ta til seg en sang som allmennheten elsker? Det er ikke en fryd for dem som ikke har noen kirkelig tilknytning å oppleve at kirken "stjeler" *Til ungdommen* og gjør den til "lovprisning" og "bønn". Jeg mener at her er det snakk om at Den norske kirke bør ha respekt for allmennheten. Det som i denne sammenheng hører allmennheten til ut fra helt andre utgangspunkt enn "religion", bør fortsatt få være der, mens det som knytter til den tre-

enige Guds nærvær og gjerning blant mennesker, mest har sitt ståsted i gudstjenester. Humanetikere og andre som misliker – etter deres mening – at kirken har dominans i samfunnet, er oppgitt av dette og tror at de ikke lenger vil glede seg over å synge sangen. Og de er enda mer rasende på kirken enn de var før! Bør de det?

Dessuten tror jeg praktisk og pedagogisk som forkynnende kirke at det er uheldig med *Til ungdommen*. Som en salme vil den skyve unna andre salmer, ikke minst i sammenheng med vielser, men også ellers. Den er jo melodisk skjønn, og alle kjenner melodien. Hvem vil ha annen enn den? Jeg synes jeg ser for meg prest og organist som etter noen år har sunget *Til ungdommen* og *Å leve det er å elska* i de aller fleste vielser! Og litt fleipete: Da slipper man også å synge for mye om Gud. Kanskje den allmenne sangen kan være en redning? Gud kjenner man jo ikke så godt likevel?

Feil i Kristensionisme og "dispensasjonisme"

AV TORKILD MASVIE, HOVEDPASTOR MESSIASKIRKEN OSLO/BERGEN, TIDLIGERE LEDER AV CASPARI CENTER FOR BIBELSKE OG JØDISKE STUDIER, JERUSALEM

Jens Olav Mælands interessante artikkel har et oppgjør med kristensionisme og "dispensasjonisme". Jeg har ikke studert de organisasjonene godt nok, som han tar et oppgjør med, til å si i hvilken grad det treffer. Min begrensede kjennskap tilser at det treffer ganske godt.

Men han gjør én organisasjon grov urett. Han legger jødemisjonsorganisasjonen Jews For Jesus inn i (den humanitære) "gruppen av

kristensionistiske organisasjoner som ... har som siktemål å støtte staten Israel, noe som i sin tid vil føre til en fornyelse av det jødiske folket".

Dette stemmer ikke. Jødemisjonsorganisasjonen Jews for Jesus er en organisasjon som deler evangeliet med jødene der de måtte bo og hører overhodet ikke hjemme i gruppen av kristensionistiske organisasjoner.

En kirke i strid med seg selv...

AV KNUT ALFSVÅG, JOACHIM F. GRÜN, SVERRE LANGELAND OG DAG ØVIND ØSTERENG

Først takk til Harald Hegstad for at han i lederartikkel i nr. 8/2011 tar Carissimi opp til en seriøs teologisk drøftelse og prøver å forstå vårt anliggende. Dermed kan en samtale begynne på et representativt nivå blant teologer, noe vi gjerne vil følge opp.

Hvis vi forstår Hegstad rett, er hans syn at det ikke foreligger en læremessig uenighet som berettiger til kirkesplittelse i kvalifisert forstand, fordi det ikke truer evangeliets forkynnelse som enhetskriterium (CA VII). Videre avviser han den argumentasjonen at fordi "evangeliet handler om tilgivelse for synd, så truer uenighet om hva som er synd, forståelsen av evangeliet". Han henviser til en del "synder" DnK og andre kirker ikke lenger anser som synd, og som ingen før har hevdet å begrunne kirkesplittende. Videre mener han med avvisning av å rangere syndene ("dødsyndelæren") å kunne gi homofilisynden en spesiell tyngde. Men så gir han hele problematikken status av å være et "grunnleggende spørsmål om f.eks. kjønnspolaritetens betydning, noe som er grunnleggende for en kristen forståelse av ekteskapet. Dette er en sak vi på ingen måte er ferdig med, verken på det teologiske, liturgiske, ordningsmessige eller ekklesiologiske planet."

Her åpner Hegstad etter vårt syn opp for å komme til kjernen. Det striden dreier seg om, er ikke homofilispørsmålet i og for seg, men om kirken er forpliktet på å bevare den bibelske forståelse av forholdet mellom mann og kvinne som en del av Guds fortsatte skapervilje, og

seksualitetens eksklusive plass i det trofaste ekteskap mellom en mann og en kvinne – for barnets beste. Carissimi-prestene er overbevist om at dette ifølge Bibelen og den felleskristne lære er en uoppagelig og integrert del av den kristne tro. Når en så tungtveiende del av helheten i vår tro forandres, fører det til kirkesplittelse.

I LN2006 har de som vil endre den apostoliske lære, ikke gitt noen konsistent teologisk argumentasjon for dette. Jostein Ådnas artikkel «Skrifforståelse og homofilisyn. En analyse av skrifthermenevtikken lagt til grunn for anerkjennelse av homofilt samliv i uttalelsen fra Den norske kirkes lærenemnd i 2006» i TTK 2009 viser dette tydelig.

Kirkesplittelse

Carissimi ønsker ikke kirkesplittelse. Vi forstår oss ikke som en del av kirkesplittelsens problem, men som en del av løsningen. I stedet for å tilsløre splittelsen vil vi tale sant om den, for at prosessen mot forsoning skal komme i gang. Vi er derfor heller ikke riktig forstått når Hegstad tilskriver oss følgende: "Pettersens syn på homofilt samliv tilsier at han må betraktes som en vranglærer det ikke er mulig å ha kirkefelleskap med." Carissimi vil ha kirkefelleskap også med biskop Erling Pettersen, men et differensiert og ikke fullt felleskap. Det er jo for tiden tapt. Å ville nekte det og ville presse til et "fullt felleskap" vil være å etablere enhet på uklare premisser.

Faktum

Kirkesplittelse er ikke et teologisk påfunn som noen Carissimi-prester har funnet på, men den nye læren som halve LN2006 forfekter, er i ferd med å splitte flere kirkesamfunn og ødelegge mye økumenisk arbeid i hele den universelle kirke. Vi minner om uttalelsen som halve lærenemnda stiller seg bak under kap 3.9: "I dag er det i hovedsak to uforenlige syn i kirken i denne saken (...) Etter vår oppfatning foreligger det ikke noen overbevisende bibelsk begrunnelse for det alternative synet. Vi kan ikke se at to uforenlige syn kan være retningsgivende for lære, ordninger og liturgi." LN2006 har etterlatt seg et behov for en dialog i kirken om læresplittelsens konsekvenser. Tiden er derfor etter vårt syn for lengst forbi da man kunne samtale meningsfylt om at argumentene for kirkesplittelse er tunge nok, når selve splittelsen i all sin tyngde har inntruffet og bare vokser for hver dag! Da er tiden inne for å stoppe opp og begrense skaden, ikke minst ved å våge den indrekirkelige samtalen. Carissimi har forsøkt å få BM i tale i en slik dialog, men har hittil ikke lyktes. På siste BM i oktober gjentok biskopene bare det de før har sagt, og som ikke bringer oss nærmere en omforent løsning. Hvorfor vil biskopene bare tale i monolog og ikke møte en så stor del av sine prester?

Vranglære og evangelieforståelse

Hegstad ytrer seg ikke til Carissimis viktigste påstand, nemlig at det foreligger vranglære. Uten at det foreligger vranglære, er våre konsekvenser ikke mulig å forsvare. Vi har begrunnet vår konklusjon på dette punkt ut fra Bibelen og den apostoliske kirkens lære. Men han etterlyser også en begrunnelse i forhold til evangelieforståelsen fordi det brukes i den lutherske kirke som kriterium for enhet (CA VII). Det kan vi gjerne etterkomme for å begrunne vranglæren enda tydeligere.

La oss som Hegstad bruke CA VII for å veie om DnK kan leve med den nye vranglæren og samtidig bevare sin fulle enhet. Ifølge luthersk teologi er det ikke mulig å forkynne evangeliet *rent* (*pure docetur*) uten å forkynne loven. Kriteriet er ikke bare at evangeliet forkynnes, men at det skjer på rent vis. Hvis Guds vilje med våre liv ikke lenger forkynnes, kan ordet

ikke opplyse mennesket om sin elendighet og synd og heller ikke vise lyset som korset og Guds frelsesverk har brakt. Da tåkelegges evangeliet, og nåden blir forkynt som "billig nåde". Det skjer når det som Bibelen og den felleskristne tro kaller synd, forkynnes som ikke-synd. En billig-nåde-forkynnelse er en konsekvens av den nye vranglæren, og dermed forkynnes ikke lenger evangeliet "rent". Følgelig viser det seg at den nye vranglæren opphever enheten i DnK. Hegstad pålegger Carissimi en "begrunningsplikt", og den har vi ivarettatt. Dokumentene foreligger bl.a. på www.carissimi.nu.

Som Hegstad skriver er "det motsatte synspunkt, at uenighet i homofilis spørsmålet *ikke* er kirkesplittende", og at det ikke anfekter enhetskriteriet, fortsatt ennå ikke blitt begrunnet. Vi mener begrunnelsesplikten er tyngre hos dem som vil snu ryggen til klassisk apostolisk lære. Vi hilser velkommen en teologisk debatt der våre argumenter for at vi står overfor vranglære, blir imøtegått.

Tilgivelse for synd holdes tilbake

Vår begrunnelse har som forutsetning at det å oppheve seksualitetens eksklusive plass i et trofast ekteskap mellom en mann og en kvinne er å avsanne synd i "kvalifisert forstand".

Hegstad har rett i at ulike oppfattelser av synd i mange tilfelle ikke har ført til splittelse. Og at det ikke gjorde det, viser vel med all tydelighet at de ikke anfektet apostolisk tro og enhet, slik tilfellet er nå. Selve kirkesplittelsens faktum er et ytterligere bevis på at denne synd står i en annen kategori, som du skriver. At det er tilfelle, tydeliggjør du selv ved å skrive:

"På en særegen måte reises her grunnleggende spørsmål om f.eks. kjønnspolaritetens betydning, noe som er grunnleggende for en kristen forståelse av ekteskapet. Dette er en sak vi på ingen måte er ferdig med, verken på det teologiske, liturgiske, ordningsmessige eller ekklesiologiske planet." Vi ser her vranglærens kjerne i læren om seksualitetens plass. Ved at den nye læren åpner for at den også kan leves med Guds velsignelse i seksuelle relasjoner mellom to av samme kjønn, åpner man prinsipielt for å oppheve kjønnspolariteten og ekteskapets mysterium og barnets plass mellom en far og mor. De som avsanner homo-

filt samliv som synd, kan i lengden ikke med troverdighet bekjempe konsekvensene og blir dermed også, kanskje mot sin vilje, medskyldig i at barnet som siste ledd mister gudgitte rettigheter.

Det er kirkens oppdrag å videreformidle tilgivelse for alle våre synder og frigjøring fra syndens og dødens makt. Derfor døde Kristus, og derfor heter det i hver nattverdfeiring at det gis til syndenes forlatelse. Hvis kirken ikke lenger formidler videre forlatelse for synd, og med det korsets seier over synd og død, ja da svikter kirken sitt kall. Når synd benektes, holdes tilgivelsen tilbake. Det er her vranglæren fører til pastoral skyld som splitter DnK, en skyld som vi i Carissimi ikke vil bli tvunget til eller bli medansvarlig i. Det anfekter oss å være prester i en kirke som avsanner synd og tilslører betydningen av Jesu kors.

Carissimis visjon

Vår visjon om to rom i DnK har som mål å kunne bevare den enhet som vi fortsatt har ved at Carissimi samtidig får kalle den nye lære om mann-kvinne-barn "vranglære". Det innebærer å få legitimitet til å trekke en synlig grense fra vranglæren, og det særlig på to avgrensingspunkter som etter vår overbevisning må til for å kunne bevare apostolisk identitet i DnK. Hegstad kaller det en "steil holdning", men vi forstår det bare som det absolutte minimum for å kunne forbli i DnK. Hegstad misoppfatter vårt avgrensingspunkt ved nattverdbordet og kaller det "nekt". Carissimi praktiserer ikke nattverdsnekt, men nattverdsforsakelse. I stedet for å nekte andre nattverd har vi valgt å forsake nattverden når den ledes av dem som offentlig forsvarer vranglæren. Vranglæren har alltid ført til at Guds folk ble delt ved Herrens bord. I den russisk-ortodokse kirke tok det i det siste århundre 70 år før forsoningen var funnet. Sammen med lekfolk som anser den nye læren som vranglære, men heller ikke vil forlate sine menigheter, forblir vi sammen med alle i gudstjenestene, ja mange går t.o.m. fram til alteret for å la seg velsigne av en vranglærende prest/biskop. Med dette vil vi tåle smerten over splittelsen samtidig som vi fastholder ønsket om enhet.

Mange, også såkalte "konservative" ledere, vil heller be oss om ikke å komme til gudstjeneste

med nattverd for å gjøre vranglærens splittelse og Carissimi usynlig. Men hva skal det tjene til? Kan en biskop vedkjenne seg å oppfordre sine til ikke å komme til gudstjeneste? Om vi ikke kan tåle å være i samme gudstjeneste, fastholdes jo splittelsen. Hvilket håp har vi da for den fremtidige enheten mellom oss?

Vårt andre avgrensingspunkt er at vi ikke kan akseptere som vår biskop, når det gjelder teologi og åndelig tilsyn, én som står for det vi sammen med den apostoliske troende del av kirkene må kalle vranglære. Det arbeidsrettslige tilsyn bestrider vi ikke. Her er Hegstads kreative forslag om et "supplerende tilsyn" for Carissimi-prester et nytt begrep det er verdt å utforske nærmere.

I Stavanger vil Pettersen innføre åndelig tvang ved å slå fast at det ikke er mulig å undra seg gudstjeneste- og nattverdfelleskap med ham. Dermed bryter han med prinsippet om å respektere den samvittighet som vet seg bundet til Bibelen. Ifølge Vårt Land 22.10 uttaler bispemøtets preses etter høstens bispemøte: "Vi gir fullt og helt støtte til Stavangerbiskopens håndtering av prester i Carissimigruppen." Den uforbeholdne støtten til Pettersen er egnet til å skape usikkerhet. Hvis Pettersens linje nå er etablert som praksis i alle bispedømmer, innebærer det innføring av åndelig tvang og yrkesforbud for Carissimi-prester i Den norske kirke.

Carissimi sitt forhold til dem som fastholder kirkens tradisjonelle samlivsetikk

Hegstad skriver om sitt standpunkt at det "ikke handler om unnfalhenhet eller feighet, men om en annen vurdering av spørsmålets kirkesplittende karakter enn det Carissimi legger til grunn." Det vil vi tro ham på. Enhver får prøve seg selv her. De som sammen med oss mener at vranglæren nå er i ferd med å få stadig større rom i vår kirke, og ikke vil stå sammen med oss i kampen for «den tro som er overgitt en gang for alle» (Jud 1,3), kan ha gode personlige grunner for dette. Vi vet at det kan innebære belastninger også familiært. Vår analyse er at vi står midt i kampen for vår kirkes framtid, en kamp for at budskapet om omvendelse og syndenes forlatelse i Jesu navn skal forkynnes klart fra våre prekestoler også for dem

som kommer etter oss. Om vi har rett i denne analysen, kan påstander om at vi er steile, høykirkelige osv. lett fremstå som avledningsmanøvre og fluktargumenter.

Professorer og biskoper som er enige med oss i sak, har anbefalt oss å ikke bry oss om hva biskopene sier, og konsentrere oss om våre menigheter med ordets og sakramentenes forvaltning. Er da biskopenes ord om tvang til enhet noe vi ikke skal bry oss om? Eller vil de følge dem opp med eksklusjon? Er et yrkesforbud innført bare om ordene følges med handling? Begynner det ikke i realiteten med de ordene som er uttalt? Og kan man drive byggende menighetsarbeid med slik uorden og ufred rundt i menighetene og sine egne familier?

Håp

Mange som ennå ikke følger oss, er anfektet som vi over at et billig-nåde-evangelium har begynt å danne enheten i DnK, og at mange som synder ikke lenger får innbydelse til bekjennelse og tilgivelse. De er anfektet over at ekteskapets mysterium fortrenses, og at barnet påføres lidelse, og at de selv med sin passivitet i praksis blir støttespillere for vranglæren. Mange prester som var ved å gi opp sitt kall og virke i DnK, har fått håp og nytt livsmot tilbake ved å slutte seg til Carissimi. Carissimi er ingen forening for kverulanter og kritikkelskere. Vi er ingen nei-bevegelse, men en bevegelse som

sier et rungende ja til apostolisk kristen tro. Vår kamp handler ikke om å bekjempe at liberale har et rom i kirken, men om å få et rom for vår tro. Da trenger vi et tilsyn som på troverdig vis kan kalle og ordinere prester til tjeneste med samme basis for tjenesten som vi selv står på. I den daglige tjenesten vil vi leve i søskenkjærlighet med alle våre kolleger, ikke fordømme den enkelte og holde ut smerte over splittelsen. Men det kan vi bare hvis vi kan bevare apostolisk teologi og vår identitet – og det med legitimitet som gir kirkerettslig trygghet for ikke å utsettes for mobbing, rettsak og yrkesforbud. Vi og våre familier trenger legitimitet fra kirkens ledelse (BM og KM) til å kunne avgrense vår identitet ved å ikke utsettes for nattverdvang og tilsynsvang mot vår samvittighet. Vi ønsker en kontinuerlig teologisk dialog som søker tilbake til forsoning. Vi vil gi dialogen tid for å se om Den Hellige Ånd overbeviser oss om den nye læren lar seg forene med Bibelen, vår bekjennelse og apostolisk, felleskristen tro eller ikke. Er det for mye å be for mye om? Vil ikke DnK bli en "rausere kirke" hvis også vi og vår tro får et legitimt rom? Men hvem vil samtale med oss for å finne en omforent løsning? Hvem av kirkens ansvarlige ledere og organer tar dette ansvar for en dialog om hvordan begge syn virkelig kan leve side om side i DnK – ikke bare i ord, men i praksis?

Ny bok av Notto R. Thelle:

I *Juleevangeliet* kaster Notto R. Thelle nytt lys over sentrale motiv i fortellingen om Jesu fødsel.

Bibelfortellingen er i hånd-kalligrafert format og med illustrasjoner i gull-trykk.

Slik fremstår *Juleevangeliet* som et smykke, egnet til å brukes som adventskalender og ligge fremme gjennom Julehøytiden.

Boken er også velegnet som gavebok, ta kontakt med forlaget for kvantumsrabatter.

Kr 249,-

Kom forlag, tlf 40 40 88 88
post@komforlag.no
www.komforlag.no

FRA BOKFRONTEN

Karl Gervin:

Har kirken mistet sin hukommelse?

Oslo: Pax Forlag 2010

Utgangspunktet for denne boken er en erkjennelse av at Den norske kirke trenger fornyelse. Mulighetene for en slik fornyelse ligger etter forfatterens mening i å finne tilbake til elementer i "kirkens lange tradisjon", som vi har mistet på veien. Dette er elementer som hos oss i stor grad gikk tapt ved reformasjonen, og som i større grad er tatt vare på i katolske kirker. Dette inkluderer elementer som en mer konkret forståelse av det hellige, et nærmere forhold til helgenene, Maria og englene, større sans for mystikk og meditasjon samt arven fra klostrene. Det gjelder å gjenoppdage gudstjenestens mangfold, skjønnhet og skjulte rikdom der opplevelse er vel så viktig som forklaring. I en kirke preget av lutherdømmens minimalisme og konsentrasjon om det ene nødvendige trenger vi å åpne oss opp for en større fylde.

Jeg må innrømme at dette har vært en bok som har vært vanskelig å anmelde, noe som forklarer at den har blitt liggende litt for lenge. Forfatteren er temmelig besk i sin kritikk av den kirke der han selv har gjort tjeneste. "Den norske kirke gir nå nærmest programmatisk avkall på tradisjonen" (s 15), "mysteriet er langt på vei blitt borte" (s 149) Samtidig er han tilsvarende rosende og ukritisk i forhold til Den romersk-katolske kirke når det gjelder både lære og praksis. Han ønsker likevel ikke å oppgi alle anliggender i reformasjonen. Han kan der-

for ta Confessio Augustana til inntekt for at det skal være mulig å finne tilbake til elementer som er blitt borte (s 111).

Gervin skriver godt, og boken inneholder mange gode poenger og iakttagelser. For å få frem sine poenger, setter han saken ofte på spissen. Det får fram poengene, men gjør også framstillingen problematisk. For min egen del reagerer jeg først og fremst på de manglende nyanser i framstillingen. Det gjelder ikke minst "tradisjonen" som Gervin framstiller som en forholdsvis entydig størrelse. En slik entydig oppfatning av tradisjonen gir kanskje mening i en romersk-katolsk sammenheng der man har et autoritativt læreembete til å fortolke tradisjonen. Gervin er for sin del mer selektiv og synes ikke å ville ta paven med på kjøpet i sin forståelse av tradisjonen. Når Gervin svekker et tradisjonelt luthersk skriftprinsipp ved å si at det ikke går an å "skille skarpt mellom det Skriften sier, og hva tradisjonen senere er kommet fram til" (s 59), blir det vanskelig å finne noe egentlig kriterium for hva slags tradisjon(er) som er verdt å videreføre.

Uten et normativt ståsted (i et skriftprinsipp eller i et autoritativt læreembete) blir det vanskelig å vite hva av kirkens ulike og ofte motstridende tradisjoner som er verdt å føre videre. Uansett hvilke tradisjoner man vil fornye, vil det dreie seg om en nødvendig refortolkning i

en ny situasjon. For min egen del vil jeg gjerne være med å se etter fornyelse i de retninger Gervin peker på, men vil også i se i retning av andre kirkers tradisjoner og erfaringer, enten det nå kommer fra ortodokst eller pentekostalt hold. Og jeg vil gjøre det ut fra det som uansett må være den mest sentrale del av kirkens "hukommelse": Minnet om Jesu ord og gjerning, slik det er nedfelt i Det nye testamentet.

Manglende nyanser er det også i Gervins skildring av situasjonen i Den norske kirke og i luthersk teologi. Etter mitt skjønn gjør Gervin luthersk teologi og tradisjon langt mer ensidig og fattig enn det den i virkeligheten er. Deltar man i en luthersk gudstjeneste i Tyskland, vil man raskt se at Den norske kirke har beholdt langt mer av tradisjonelle elementer enn mange andre lutherske kirker. I de senere år har mange slike elementer også kommet mer fram i lyset enn tidligere. Det er underlig at Gervin ikke i større grad allierer seg med de tendenser som allerede finnes, framfor bare å beklage seg over tingenes tilstand.

Når Gervin mener Den norske kirke trenger fornyelse, handler det bl.a. om at mennesker ikke finner kirken attraktiv. Det kan synes som om Gervin regner med at kirken vil bli mer relevant for flere dersom den beveger seg i den retning han foreskriver. At noen vil bli tiltrukket, er sikkert riktig, men man kan også forestille seg at andre vil bli støtt bort. En del menigheter med høy oppslutning har gått helt andre veier enn det Gervin sympatiserer med.

For Gervin handler saken likevel ikke primært om appell eller oppslutning, men om å finne tilbake til sine røtter. Dette er et program som reiser mange spørsmål av grunnleggende teologisk karakter, og som langt fra kan sies å være tilstrekkelig avklart i denne boken. Dette er en bok som både inviterer til tilslutning og til motsigelse. Gervin går inn i et felt som det bør samtales videre om i Den norske kirke. Med denne boken viser Karl Gervin seg som en markant deltaker i en slik fortsatt samtale, en deltaker som det er vel verdt å lytte til.

Harald Hegstad

Tor Johan Grevbo

DEN KRISTNE TRO EN LITEN HÅNDSREKNING

En kortfattet, enkel og personlig fremstilling av kristen tro, preget av forfatterens lange erfaring som sjelesørger i møte med tro og tvil.

"En viktig bok som kan bli til nytte og hjelp for mange. Med få ord er innholdet i den kristne tro formulert uten at dybden er tapt. Kjernen i kristendommen belyses gjennom mange nye formuleringer. Preget av forfatterens lange erfaring som samtalepartner, er troen gjort nær og relevant for mennesker med ulike livserfaringer."

Helga Haugland Byfuglien,
preses i Bispemøtet i Den norske kirke

Kr 99,-

SØNDAGSTEKSTEN

Even Borch, Paul Erik Wirgenes, Knud Jørgensen og Stina M. Aa. Neergård

Nyttårsdag

1. januar 2012

Preiketekst: Matt 1,20b–21

Lesetekstar: Salme 103,13–18; Apg 4,8–12

Han skal frelse folket sitt frå syndene deira.

Til dagen:

Nyttårsdag, eller Jesu namnedag, kan vere vanskeleg å gje eit tydeleg tema. Dei som kjem i kyrkja på denne dagen, har overgangen frå eit år til eit anna som sin kontekst. Dei står midt mellom statsministerens og kongens tale. Det er ein dag med vemod over året som har gått, og kan hende litt glede og forventning til året som har begynt. Kyrkjeleg sett står vi utafør stallen i Bethlehem og ser framover mot påske. Klarer vi å løfte bibelteksten såpass opp at kyrkjelyden kan sjå Betlehem og Golgata samstundes?

Til teksten;

Det korte tekstavsnittet vårt er ein direkte tiltale frå Herrens engel til Josef. Brått vert ein av bipersonane i juleevangeliet til ein hovudperson. Josef som forståeleg nok fann si rolle saman med Maria vanskeleg, blir her tatt på alvor. Matteus-evangeliet er prega av at forfattaren prøver å få jødane til å godta at Jesus er den Messias som dei har venta på. Det at Jesus blir født av ei jomfru, blir gjort til eit teologisk poeng. Det skjedde for at skriftene skulle gå i oppfyllding. Og forfattaren viser til Jesaia 7,14.

Det teologiske poenget blir aktualisert i Josef sin vanskelige livssituasjon. Skal han skilje seg frå Maria som har blitt gravid før dei var gift, eller skal han stå ved sida hennes og ta den skamma som måtte komme?

Det rådet engelen gjev Josef, er å bli hos Maria og med det gå inn i ein viktig rolle i frelseshistoria. Vi veit at Josef følgjer rådet. Han blir eit strålende eksempel på ein mann som legg tankane på skam og ære til sides. Han tar heller sjansen på at lydningen mot Gud og kjærleiken til Maria skal vere fundamentet i livet hans.

Det er ikkje vanskeleg å identifisere seg med Josef. Han blir den vi kan lene oss til når vi går inn i teksten og prøver å ta inn over oss alt det som ligg i den knappe meldinga frå engelen. Vi som har ei to tusen år lang kyrkjehistorie bak oss, kan ha mange tankar om Den heilage ande sin plass i treeininga. Slik var det nok ikkje for Josef. Men anden, eller Guds ande, spelar også ein viktig rolle i Det gamle testamentet, og Josef, i lag med dei jødiske lesarane av Matteus-evangeliet, oppfatta nok heilt sikkert "Den heilage ande" som ein del av guddommen. Når barnet i Maria sitt morsliv er av Den heilage ande, så er det eit svært sterkt uttrykk for at det er Gud sjølv som vil at dette barnet skal bli født, og at han har eit heilt spesielt mål med barnet. Barnet går ut over dei messiasforventningane som levde i jødefolket, og som både Josef og lesarane av evangeliet kjente.

Interessant er det å merke seg at det i den siterte Jesaia-teksten (v 23), så står det: "Dei

skal gje han namnet Immanuel, Gud er med oss." I vår tekst står det derimot: "Du skal gje han namnet Jesus, for han skal frelse folket sitt frå syndene deira." Dette er ei tydeleg forsterking av Jesu rolle samanlikna med den rolla som ligg i messiasforventningane. Og her er vi framme med det som eg tenker bør bli hovudbodskapen i preika denne dagen.

Til preika:

Ved nyårsskiftet legg vi det gamle bak oss, og vi startar på noko nytt. Vi startar med blanke ark. Det ligg eit heilt evangelium i sjølve situasjonen. Da blir det viktig at vi predikantar ikkje skuslar bort evangeliet i prat om alt det gode vi skulle og burde ha gjort. For det energiske mennesket er eit blankt ark lik startskotet til eit nytt år fullt av aktivitetar. Ikkje alle som kjem i kyrkja denne dagen, sit og klør etter å komme i gong med eit nytt år. Mange kjenner på at dei er blitt eit år eldre, dei er eit "år nærare døden enn i fjor. Mange kjenner på at livet stiller så mange krav til dei, som dei ikkje klarer å oppfylle. Mange slit med personlege nederlag som dei veit vil gjenta seg i året som no har begynt.

Josef har gode grunnar for å grue seg til den nære framtida. Og at barnet som skal bli født, er så ekstraordinært som engelen har påstått, det gjer ikkje utfordringa mindre. Redninga for Josef, og for oss, ligg i det namnet barnet skal få. Jeshua – Jahve frelser. Messiasforventningane om den nye kong David som skulle gjere israelfolket stort, kaste undertrykkarane bort, dei bleiknar litt mot det innhaldet som no blir teikna. Frå å vere Immanuel – Gud er med oss – er Messias no ein som frelsar. Og han er ikkje berre ein utvald person som får ein spesiell rolle, men han er avla ved Den heilage ande. Det er den inkarnerte Gud som skal frelse sitt folk frå syndene deira.

Uttrykket "sitt folk" skal vi heller ikkje gløyme. Det var retta mot dei jødiske lesarane av evangeliet. Dei var Guds utvalde folk. Men i Kristus blir vi og utvald til å vere Guds folk. Ikkje fordi vi er spesielt flinke eller fromme, men av Gud nåde. I dåpen blir vi innlemma (blir eit lem på lekamen) i Gud folk. Og som lemmer på Kristi lekam har vi del i frelsa frå syndene våre.

Om eg er gamal og trøyt av livet, om eg er funksjonshemma og avhengig av hjelp til alt,

om eg er ein "very important person", eg kan ikkje bli noko større enn å bli frelst frå syndene mine. Det må vi fortelje frå preikestolen denne dagen. Den redde og engstelege må få frimot til å gå inn i nyåret i trua på at han eller ho er elska av Gud. Den travle og stressa aktivisten må få sjå at det går an å kvile i Guds omsorg. Den som kjenner seg utafør, må få høyre at Jesus kom for å inkludere alle i sitt eigeidomsfolk.

Det er vanskeleg å seie at det er ei messiasforventning i det norske folk i dag. Men det er svært mange som er utilfredse med livet, trass i materiell rikdom. Dei leitar etter noko som kan gje livet ei større mening. Det er freistande for oss i kyrkja å prøve å svare på slike diffuse ønske. Men bibelteksten vår i dag er ikkje diffus. Den er heilt klår: Vi er hans folk, men vi er også syndarar, og vi treng frelse.

EVEN BORCH
Prost i Brønnøy

Kristi Åpenbaringsdag

9. januar 2012

Prekentekest: Luk 2,40–52

Lesetekster: Jes 49,1–7; Rom 15,4–6

Til dagen

Dagen kalles "epifania" etter det greske ordet for åpenbaring.

Epifaniadagen er 6. januar, men hos oss er den lagt til den første søndagen i det nye året.

Kristi åpenbaringsdag er den eldste av juletidens festdager. Dagen kan spores tilbake til det andre århundre da den ble feiret som Jesu dåpsdag. Åpenbaringstiden utdyper forståelsen av hvem Jesus er.

I den ortodokse kirke kalles epifania-festen *theophaneia* («åpenbaring av Gud»). Som Jesu dåpsdag er det den fremste dåpsdagen, og også dagen da vannet, både vievannet og vannet i elver, sjøer og hav velsignes. De fleste ortodokse kirker feirer Jesu fødsel den 25. desember, men den armenske kirke feirer både Jesu dåp og fødsel samtidig den 6. januar.

I dagens tekster møter vi den andre av sangene om Herrens lidende tjener fra Jes 49,1–7. Herrens lidende tjener er et lys for folkeslag. Teksten reiser et verdensomspen-

nende perspektiv på denne Herrens tjener. Guds vilje er at hans frelse skal nå ut til jordens ender.

Teksten fra Romerbrevet understreker visdommen som er gitt oss i skriftene og som leder fram til enhet og lovprisning. Fra disse store tekstene om Guds grep i verdens historie fører evangelieteksten oss til fortellingen om Jesus som 12-åring i tempelet i samtale med de lærde.

Til teksten, Luk 2,40–52

De første kapitlene i Lukas-evangeliet gir bred plass til fortellingene om Jesu fødsel. Lukas er den eneste som forteller om Jesus som 12-åring i tempelet.

Det var vanlig å reise til Jerusalem på de store festene. Både fortellingene om frembæringen av den nyfødte Jesus i tempelet og den innledende kommentaren i vers 41 tyder på at Jesu foreldre var fromme jøder som jevnlig deltok ved påskefeiringen i Jerusalem. Forskere antyder at Jerusalems befolkning var mer enn tidoblet under de religiøse høytidene.

Ordet som er brukt om reisefølget, beskriver ofte karavaner, og det er naturlig å tenke seg at hele landsbyer reiste sammen til og fra de store høytidene. Det rike liturgiske materialet i Salmenes bok til bruk under festreisene gir et fascinerende bilde av disse pilegrimsvandringene.

Jesus var 12 år. Alderen ble ofte fremhevet som en viktig overgangsalder. Den jødiske historieskriveren Josefus som skrev samtidig med at evangeliene ble nedtegnet, skrev om denne alderen som en viktig religiøs alder. Han hevdet blant annet at gutten Samuel var 12 år da Herren talte til ham i tempelet.

Tre dager er lang tid for foreldre å lete etter et bortkommet barn. Marias utbrudd er en normal foreldrereaksjon når dager med frykt og uro ender godt. Jesus satt i tempelet og deltok i undervisende dialoger som kjennetegnet jødisk pedagogikk. Det er tankevekkende å lese beskrivelsen av hvordan de voksne og lærerne var forundret og fascinert over 12-åringens spørsmål og svar. Lukas vektlegger flere ganger Jesu nærhet til skriftene og hans undervisning, jfr. Emmaus-vandrerne hvor Jesus "åpnet" skriftene for dem så det brant i hjertet deres.

Jesu svar til sin mor gjør teksten til en viktig teologisk tekst. De første ordene som Jesus sier i Lukas-evangeliet, åpner opp for en større forståelse av hvem Jesus er. Han er ikke bare Marias sønn. Han omtaler Gud som sin Far og templet som sitt hjem. Som voksen snakket Jesus ofte på en tilsvarende måte om Gud. Å tiltale Gud som sin Far var et brudd med en fromhetskultur som ikke engang våget å uttale Guds navn. Når leseren kom til Guds navn, JHWH, leste man i stedet "adonaj" – min herre.

Til prekenen

Dagen gir et fascinerende spenn mellom den store teksten om Herrens lidende tjener i Jesaja teksten og fortellingen om 12 årningen i tempelet.

Det er mange veier å gå for forkynnelsen denne søndagen:

- Fortellingen og broer mellom fortellingen om Jesus og våre fortellinger.
  - om 12 åringer som, da som nå, lever sine liv med økende avstand til foreldre
  - om desperate foreldre som leter etter bortkomne sønner og døtre (løp dagsreisen tilbake – lette i tre dager...).
  - om verdien av steder hvor bortkomne barn og unge kan kjenne trygghet og tilhørighet – og visjonen over at Kristi kirke kan være et slikt sted.
  - om verdien av kloke voksne som lar seg forundre over spørsmål og svar som 12 åringer gir.
  - om å være hjemme i Guds hus.

Kan hende er det fortellinger om Lys Våken som kan berike dagens preken?

- Åpenbaringstidens vitnesbyrd om Jesus
  - varslert i skriftene som en lidende tjener som blir til lys for folkeslagene.
  - om ordet som en av de veier Gud har gitt oss for å lære å kjenne ham.
  - om verdien av de lange samtalerne hvor vi møter hverandre og den store undringen over Guds mysterium.

Dette som en invitasjon til å gå veien fra julas glade feiring av barnet og inn i åpenbaringstidens utdyping av hvem Jesus er. 12-åringen er en god veiviser inn i slikt studium.

- Begge disse tekstene kan med fordel berikes av misjonsperspektivene.

Åpenbaringstiden er en viktig misjonstid i vår kirke. Inkarnasjonens adresse er hele den Gudskapte verden. Mange av tekstene i åpenbaringstiden understreker det universelle perspektivet ved Jesus fortellingene og kaller til etterfølgelse og misjon.

Dagens evangelietekst er en nærfamilie fortelling som også bidrar til sentrale missiologiske perspektiver:

- samtale om ordet som åpner for undring og fascinasjon.
- understrekning av "den unges/din lilles" bidrag og de voksnes fascinasjon. Misjonen skal alltid la seg utfordre av "den andre" og bidra til gode møtesteder for de lange samtalene som preges av respekt og likeverd.
- misjonens diakonale kall har også ført til et fokus på å bidra til trygge(re) rom for mennesker på flukt eller som av ulike grunner har falt utenfor bærende nettverk. Guds kirke er kalt til å skape hjem på jorden for bortkomne sønner og døtre som gir rammer for liv, vekst og tro.

Gudstjenestetips

- Intervjue noen 12 åringer om dagens tekst. Evt. gi en stiloppgave om teksten til barn og unge med utgangspunkt i dagens tekst. Mulig overskrift: "den lange samtalen".
- Bruke både barn, unge og tilgjengelige voksne – gjerne ledere i barne- ungdomsarbeidet/trosopplæring gjennom hele gudstjenesten.
- Bønn for bortkomne sønner og døtre – bønn for foreldre som "leter etter", eller som av ulike grunner er redde for barna sine.

Salmeforslag

NoS 98

NoS504

S97 121

NoS 693

S97 121

NoS 579

NoS 514

PAUL ERIK WIRGENES

Leder, hovedstyret, Misjonsalliansen

2. søndag i åpenbaringstiden

15. januar 2012

2 Mos 1,22–2,10

Ef 1,7–12

Mark 1, 3–11

Musikalen Godspell

Jeg kan ikke høre ropet i ødemarken "Rydd Herrens vei" uten å bli tatt tilbake til syttiårene da musikalen Godspell skapte furor og skandale. Den åpner med lyden av et shofar-horn og Johannes som synger "Prepare ye the way..." på en så intens og bydende måte at det rammet meg mitt i hjertet. Jeg var radioprodusent på en kristen radiostasjon i Etiopia (Radio Evangeliets Røst) hvor formålet var "Proclaiming Christ to His World" etter liknelse av døperen Johannes. Jeg fikk som ny produsent ansvar for et søndagsprogram som vi kalte "God is among us", og der brukte jeg ofte Godspell-sangen til åpning. Kanskje også fordi den spilte det sterke kall til vekkelse jeg fikk leve midt i. Det bilde evangelieteksten tegner av en Johannes som får hele Judea og Jerusalem på benene, var jo slik det var i Etiopia på den tid. Markene var hvite; mennesker kom som svar på kallet til bot og omvendelse. Og det samme skjer fortsatt mange steder, ikke minst i Kinas landsbyer og storbyer: "Hele Judea og Jerusalem" drar av gårde for å høre. Jeg husker at jeg som ung i Etiopia tenkte at dette er jo som et nytt exodus, et oppbrudd fra Faraos kjøttgryter og et kall til å følge Herren ut i ødemarken slik Moses og israelittene gjorde det. Kanskje det var det Johannes ville – kalle til et nytt exodus som forberedelse på en ny pakt med Gud? Kanskje det er det samme som skjer hver gang vekkelens vind feier over oss – et profetisk kall ut i ødemarken for å bli vakt og rensket for en ny pakt?

Teksten: Omvendelsesdåp og 'stemmens datter'

Dersom v 1–2 regnes med til teksten, kan vi tale om prologen til Markus-evangeliet, forfattet i et knapt og tettpakket språk som må ha utfordret leseren til selv å fylle inn hullene og lese mellom linjene. Etter å ha lest prologen vil leseren vite noe om hvem Jesus er, men ikke *hvordan*, på hvilken måte han er Kristus, Guds sønn, Herren, den sterkere, han som skal døpe

med Den hellige Ånd. Det er sannsynlig at leseren har hørt at Jesus ble korsfestet, og derfor lurer på hvordan noe slik kunne behage Gud ("... i deg har jeg min glede"). Slik blir prologen en utfordring til leseren: "Nå vet du *hvem* Jesus er og er dermed klar til å lese en beretning som vil vise deg *hvordan* Jesus gledet sin far". I den beretning som så følger, hører vi ikke noe til leseren, før vi kommer til slutten (16,1–8) hvor det kan se ut til at Markus vender tilbake til leseren: "Hva mener du om en flokk disipler som flyktet i forferdelse fra graven og som var så redde at de ikke sa noe til noen?"

Teksten tegner i få ord et bilde av Johannes som den eskatologiske budbringer som gjør kjent at Herrens dag er for hånden. Streker til bildet hentes fra Malaki 3,1 og Jes 40,3. Målet er å beskrive Johannes som en Elias som er vendt tilbake (Elijah redivivus): Som Elias oppholder han seg i ødemarken, og han klær seg som profeten. Siden bekrefter Jesus at Elias var kommet som døperen Johannes (Mark 9,11–13). Johannes skal rydde vei for Herren. GT-teksten taler om å rydde vei for Jahve; Markus sier dermed at han som kommer er Herre likesom Jahve er Herre.

Her i ødemarken (hvor Qumram-sekten også holdt til) kalte Johannes til dåp, omvendelse og tilgivelse for synd og syndere. En slik dåp var noe nytt og annerledes. Det finnes belegg for at proselytter ble døpt av fariseerne, og i Qumram har man hatt et renseserituelle. Omvendelsesdåpen likner mest på proselyttedåpen. Vil Johannes dermed si til jødene at de er like langt borte fra Herren? Også de som hører til Abrahams slekt, trenger å bekjenne syndene sine og få tilgivelse.

Johannes forkynte, men ikke om Herrens store og mektige gjerninger i fortiden (utfrielse fra Egypt, Rødehavet, Jordan etc.); i stedet løfter han frem Guds løfter om fremtiden, om den sterkere (slik Jahve i GT kan kalles den sterke og mektige; i Jobs bok brukes uttrykket "den sterkere" om Gud [Job 22,13 et al]). Han er så mye større og sterkere at Johannes ikke engang kan være hans trell (løse sandalremmen hans). Han skal døpe med Den hellige Ånd. Vi hører her ekkoet av Guds løfte både om å rense med vann og om å gi et nytt hjerte og en ny ånd: "Jeg gir dere et nytt hjerte, og en ny ånd gir jeg inni dere. Jeg tar steinhjertet ut av kroppen deres og

gir dere et kjøtt hjerte i stedet. Jeg gir min Ånd i dere og gjør at dere følger forskriftene mine..." (Esek 36, 25–27). Jeg tror ikke det her handler om "åndsdaap", men om hele Jesu gjerning som en vandring i Den hellige Ånd (lære med myndighet, helbrede, drive ut onde ånder etc.). Jesu mottakelse av Ånden etter sin dåp peker på samme måte på hans liv og lidelse.

Derneft trår Jesus fra Nasaret i Galilea inn på scenen. Slik er hans jødiske identitet, en tømmermann fra Galilea. Etter dåpen åpenbares så den andre siden av hvem han er. Leseren må ha undret seg: Hvorfor ble Jesus døpt av en vekkelsespredikant og med en omvendelsesdåp? Men før man får en slags svar deler himmelen seg "og han (Jesus, men kunne språklig sett også være Johannes) så Ånden komme ned over seg (eller ham) som en due". I 1 Mos 1,3 leser vi om Guds Ånd som svevet over vannene, men her kommer Ånden helt ned. Det må bety at Guds Ånd som ikke kan sees, som en vakker due kommer ned over Jesus – Jesus, Messias og Guds sønn (v 1), Herren (v 3), og den sterkere (v 7) – han som vil døpe med Den hellige Ånd (v 8), har nå selv tatt imot Ånden som en gave (v 10).

Hva som er hendt, forklares av en røst fra himmelen, en slags 'bat qol', 'stemmens datter', dvs et ekko av Guds stemme slik man forsto det i jødisk tradisjon. Men der rabbinerne talte om det som en slags guddommelig hvisken, er det her tale om en røst som taler: "Du er min Sønn, den elskede, i deg har jeg min glede" – eller i deg har jeg velbehag. Ordene henspiller på Sal 2,7 og Jes 42,1 – dvs. dels en tekst om den ventede Messias og dels en tekst om Herrens lidende tjener. Det er som om røsten vil si: "Ja, her er den Messias dere venter på (min sønn), men hans tjeneste som Messias vil være som den som bærer syndene deres opp på korstreet". Han døpes med Johannes' omvendelsesdåp fordi han døpes til sin død.

Prekenen: Vekkelse i ødemarken

Profetien hos Malaki om en budbærer som skal rydde vei, handler om å få rensed templet. Også Johannes-dåpen hadde til formål å rense og vaske rent. Slik har det alltid vært når Ordet slår ned og skaper vekkelse: Det har begynt med rensetse og syndsbejænnelse.

En religionssosiolog fra The Chinese Academy of Social Sciences fortalte meg nylig om en konferanse for 280 forretningsfolk ved Taihu-sjøen i Kina. Noe må ha rørt ved hjertene, sa Gao Shining (som ikke selv vil kalles kristen), for alle som én skrev under på at de ikke lenger ville jukse med skatten, ikke ha elskerinner og fra nå av behandle sine ansatte rettfærdig. "Dette blir ikke lett, især for forretningsfolk; de fleste ville ikke ha våget å skrive under," sa hun, og hun la til at hun igjen og igjen støtte på slike dyptgripende forandringer i menneskers liv. Når vanlige folk ser hvordan deres naboers moral, etikk og liv langsomt blir forandret, sprer det seg til hele samfunnet "through the role of Light and Salt of scores of millions of Christians". Det er slik kirkene i Kina vokser.

Å bekjenne synd oppfatter å bekjenne synden for seg selv, å se seg selv i øynene, å gå i seg selv (slik det hendte for den fortapte sønnen). For noen av oss kan det være vanskeligere enn å bekjenne vår synd overfor dem vi har gjort urett mot; også det hører imidlertid til syndsbe-kjennelse – å få bedt et annet menneske om forlatelse. Det kan være et nødvendig skritt på veien til å bekjenne sin synd for Herren. En god venn, Festo Kivengere, var en av lederne innen den østafrikanske vekkelsen – en vekkelse som begynte for 60–70 år siden i Uganda og spredte seg til hele regionen. Festo fortalte hvordan han som ung skolelærer en sen kveld ble rammet av kallet til "å vandre i lyset". Da måtte han finne sin sykkel frem og kjøre tre timer midt om natten til en landsby hvor han flere år tidligere hadde løyet for sin rektor. Neste morgen var han tilbake i sin egen landsby for å undervise, men nå som en tilgitt synder, "renset i lammets blod".

Innen misjonshistorie tales det ofte om "The Great Awakenings", den første fra 1726 til 1760 og den neste fra 1787 til 1825. Disse to vekkelsene forandret de amerikanske koloniene, Storbritannia og, med Hans Nielsen Hauge, også Norge. Den klassiske misjonsperioden fra 1792 og opp til vår tid vokste ut av disse vekkelsene. Vekkelser resulterer nesten alltid i misjon, først lokalt og deretter globalt.

Howdan kan man i en preken lukke vinduet opp for vekkelse og misjon? Kan vi "la Ordet vende tilbake", hente inspirasjon fra vekkelse

og fornyelse rundt i verden – Kina, Etiopia, Korea, Madagaskar, Brasil? Berette om hvordan det fortsatt mange steder er sant at "alle dro ut til ham"? Ikke som noe eksotisk, men som konkrete illustrasjoner på at Gud fortsatt kaller til omvendelse og tilgivelse for syndene. Våger vi å speile Johannes Døperen på denne søndagen?

Midt i Johannes-vekkelsen kom Jesus fra Nasaret. Alle vekkelser handler om Jesus, som frelser og herre, men især om ham som presenterte seg, identifiserte seg med Herrens lidende tjener fra Jesaja-boken: "... såret for våre lovbrudd, knust for våre synder. Straffen lå på ham, vi fikk fred, ved hans sår ble vi helbredet." Slik roper man ut evangeliet rundt om i vekkelsene i Kina, Indonesia og Afrika. Jesus på korset kom for å ta bort våre synder og for å gjøre ende på djevelens gjerninger, sier apostelen Johannes (1 Joh 2, 5–8). Han er den sterkere, men hans kraft skjuler seg under sin motsetning (sub contrarie specie, sa Luther), nemlig døden på korset. Her går Jesu omvendelsesdåp i oppfyllelse. Her får vi se hvorfor Herren hadde sin glede i ham. Og i ham, den korsfestede, har den samme Gud overøst oss med herlighet og nåde, sier Paulus i dagens episteltekst, "... i ham som han (Gud) elsket så høyt". Og Paulus fortsetter: "... i ham har vi friheten, kjøpt med hans blod, tilgivelse for syndene. Så rik er Guds nåde...". Kan vi for-kynde slik i dag?

Prekensisse:

Vekkelse og misjon:

- Vekkelse i ødemarken: Kaller Herren oss ut i ødemarken?
- Vekkelse og syndsbe-kjennelse: Hvordan bekjenne synd? Hvordan vandre i lyset?
- Vekkelse under korset: Jesus er sterkere!

Salmeforslag:

NoS 97: Jesus från Nasaret går her fram

NoS: 396: Jeg råde vil alle i ungdommens dager

KNUD JØRGENSEN
Seniorvolontør i Areopagos

3. søndag i åpenbaringstiden

22. januar 2012

Joh.4,4-26

Jer.17.12-14

Åp.22.16b-17

Om søndagen:

Hvem er egentlig Jesus? Å forstå og ta i mot Jesus er et hovedtema i Åpenbaringstiden. De to foregående søndagene har vi møtt Jesus som "verdens lys" og som "Guds lam". Denne teksten lar oss møte Jesus som girer av "levende vann". Alle disse beskrivelsene av Jesus fokuserer på hva han har å gi oss, hvorfor Jesus er så viktig.

Til teksten:

Evangeliet etter Johannes passer spesielt godt i Åpenbaringstiden, for også hos Johannes er det et gjennomgående tema å forstå og akseptere hvem Jesus er. Leseren utfordres til å ta stilling til dette spørsmålet i praktisk talt alle fortellingene i Johannes-evangeliet.

Johannes-evangeliet er mer tematisk og litterært redigert enn de andre evangeliene. Vi presenteres for færre under, men dem Johannes velger å skrive om, skriver han grundig om. Det gis også mer rom for å gjengi samtalene Jesus hadde med menneskene han møtte: tekstene inneholder mer tale og forkyndelse og mindre handling.

Dagens tekst er på alle måter en typisk Johannes-tekst.

Til prekenen:**Levende vann**

"Vann er bedre enn gull." Ordene kom fra en fulanikvinne i Mali, som bor ved Saharas kyst. Tilgang på vann er en daglig utfordring i tørketida. Sola er brennhet, og trær som er store nok til å kaste skygge, er sjeldne. Familien hennes hadde fått tilbud om å sette opp hyttene sine på en åkerlapp som tilhørte en mann fra en dogonfolket; han trengte gjødselen dyra deres ville legge igjen etter seg. Motytelsen fra mannen var en tønne vann et par ganger i uka – på ingen måte nok til å dekke det vi ville sett på som helt basale behov. Oppvask var det så som så med; klesvasken måtte de ta med til et oppkomme fem–seks kilometer unna. Gjeterne gikk et par mil om dagen for å la

buskapen drikke av den store brønnen i nærmeste større landsby. Kalvene og de små dyra som ikke orket å gå helt dit, fikk bare vann å drikke annenhver dag. Nå hadde de vært helt uten vann siden kvelden før, og det var ganske langt på dag da den fulle vanntønna ankom. Som de lengtet etter å fukte strupen med en kopp vann! Vann er bedre enn gull!

For oss nordboere er det vanskelig å fatte verdien av vann; vi er så vant til å ha ubegrenset tilgang. Dermed går vi lett glipp av den fulle betydningen av ordet *vann* slik det er brukt i Bibelen.

For kvinnen i Johannes 4 var det viktig at brønnen hun hentet vann fra, var Jakobs kilde. En brønn er noe bortimot den største gaven en landsby kan få. En brønn = livsmuligheter. Hun var Jakob evig taknemlig. Men Jesus tilbyr en gave som er enda større, når han tilbyr kvinnen "levende vann".

På samme måte som vann er livsnødvendig, er det Jesus har å gi oss, også livsnødvendig.

Mange mennesker i Mali har fått nye livsmuligheter takket være brønner finansiert av norsk misjon og norske bistandsmidler. Rent vann og nok vann gir naturlig nok bedre helse og anledning til å bruke kreftene på noe annet enn den utmattende jakten på "flytende gull". Det fører gjerne til at befolkningen begynner å etterspørre andre goder som fremmer utvikling, for eksempel skolegang for barna. En brønn er en ny start! Menigheter i Norge kan med god grunn være stolte over utviklingsarbeidet vi får være med på. Men misjonsarbeid kan ikke stoppe der. Selv om kvinnen var glad for Jakobs kilde, var Jesus rask med å vise henne veien til seg selv som en enda mer dyrebart og livgivende kilde.

Jesus svarer kvinnen ved Jakobs brønn: «Den som drikker av dette vannet, blir tørst igjen. Men den som drikker av det vannet jeg vil gi, skal aldri mer tørste. For det vannet jeg vil gi, blir i ham en kilde med vann som veller fram og gir evig liv.»

- Dette er det beste jeg har hørt i mitt liv, sa en fulanikvinne etter å ha lyttet til undervisning om Jesu gjenkomst i Johannes Åpenbaring, der også dagens lesetekst om "livets vann, gitt for intet" ble formidlet. En uke senere ble hun døpt. Kilden med vann som gir evig liv, ble hennes.

Vann brukes i Bibelen som bilde på noe vi ikke kan klare oss uten: Frelse.

Hvem er Jesus?

Jesus proklamerer seg selv som Messias i denne teksten når han sier til kvinnen: "Det er jeg, jeg som snakker med deg." Men ved å framstille seg selv som giver av "levende vann" (v 10) står han ikke bare fram som Messias, men som Herren selv. I leseteksten fra Jeremia sies det nemlig at *Herren* er "kilden med levende vann" (v 13). Jesus er Messias, men han er mer enn den Messias israelfolket ventet på. Han er Gud!

Tilbedelse i ånd og sannhet

Kvinnen identifiserer først Jesus som en profet fordi han kjenner hennes skammeligste hemmeligheter og vet hvordan hun lever. Raskt går hun over på et annet spørsmål hun gjerne vil vite profetens mening om, det rette stedet for tilbedelse av Gud. En unnamanøver? Eller kanskje et spørsmål hun virkelig var opptatt av? Senere i kapitlet virker det ikke som om hun viker unna sannheten om sitt eget liv når hun inviterer alle i landsbyen til å "komme og se ham som har fortalt meg alt jeg har gjort".

Jøder og samaritaner var uenige om det rette stedet for tilbedelse av Gud, fjellet Garisim eller Jerusalem. Jesus avviser at stedet for tilbedelse er et avgjørende spørsmål, og sier at det viktigste er at tilbedelsen skjer i ånd og sannhet.

Det er noe typisk menneskelig i det å strebe etter rett gudsdyrkelse, men bomme på hva som er målestokken. Det kan kjennes trygt og greit å regulere og kontrollere, sette tilbedelsen på en formel som anviser steder og metoder. Jesu ord til kvinnen ved brønnen viser at det ikke er slike ytre rammer som teller mest, men holdningen, det innvendige: Ånd og Sannhet.

Den første sannheten kvinnen så tar innover seg, er sannheten om Jesu identitet. Han er ikke bare en profet. Og det første hun deretter tenker på å foreta seg, er å sørge for at alle de andre også får møte Jesus som Messias og Frelser.

Også i dag tror jeg at tilbedelse i Ånd og Sannhet kan få utløp i et misjonsengasjement. Vi ærer og tilber Gud når vi gjør ham kjent som giver av Levende Vann.

Kall til misjonærtjeneste

Som vi skal høre mer om neste søndag, ble kvinnen ved brønnen den aller første misjonær. Hun fylte neppe samtidens krav til en velansett forkynner, ei heller nåtidens. Men like fullt fikk hun en misjonærtjeneste som bar rik frukt da hun vitnet for samaritanene i byen der hun bodde; mange kom til tro på grunn av hennes ord.

"En misjonær er en tigger som viser en annen tigger hvor det finnes mat," er det noen som har sagt. Det er noe grunnleggende sant i dette utsagnet, og vi trenger å korrigere bildet av misjonærtjeneste som noe som kun passer for de ekstra fromme. Det er tvert i mot en oppgave som er gitt alle dem som har drukket levende vann.

Sangforslag:

Inngang: nr. 98:

Kristus er verdens lys.

Mellom tekstlesingene: nr. 270:

Store Gud vi lover deg.

Før prekenen: nr. 110 i Salmer 97:

Hører du den hemmelige sangen.

Etter prekenen: nr. 109 i Salmer 97:

Der det nye livet lever.

Før nattverden: nr. 651

Du ber oss til ditt alterbord.

Nattverd: Sang:

Kallet ("Det er navnet ditt jeg roper vil du følge meg", Oversatt av Hans Olav Mørk.

Vet ikke om den finnes i noen sangbok, men tror den er ganske kjent).

Utgang: nr. 525

Rop det ut med hjertets jubel.

STINA M. AA. NEERGÅRD
Misjonær, Det Norske Misjonsselskap

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGAR

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 03.11. 2011 foretatt følgende tilsetting:

Svein Skarholm som fengselsprest ved Ullersmo fengsel.

Vi har mottatt bekreftelse på at han tar imot stillingen.

Tunsberg bispedømme

Tunsberg bispedømmeråd har i sitt møte 25.10.2011 tilsatt:

Margrete Sem Lossius som sokneprest i Larvik prosti med særskilt tjenestested Stavern sokn.

Ingulf Bø Vatnar som kapellan i Tønsberg Domprosti med særskilt tjenestested Domkirken sokn.

Vi har mottatt bekreftelse på at begge tar imot stillingene.

SØKERE

Borg bispedømme

Følgende har søkt embetet som prost i Sarpsborg prosti i Borg bispedømme. Det er 7 søkere til embetet:

Alsvåg, Kari Mangrud, rådgiver ved Borg bispedømmekontor, Råde, f. 1970

Beisvåg, Ola, sokneprest i Grorud sokn, Oslo, f. 1949

Haga, Kjetil, kirkefagsjef ved Borg bispedømmekontor, Dilling, f. 1967

Hovland, Gunnvor Johanne, sykehusprest ved Akershus universitetssykehus, Ytre Enebakk, f. 1957

Meling, Øyvind, seniorrådgiver i Kirkerådet, Tomter, f. 1957

Midtbø, Egil, sokneprest i Hobøl sokn, Hobøl, f. 1963

Risholm, Arne-Leon, fungerende prost i Sarpsborg prosti, Grålum, f. 1963

Følgende har søkt embetet som prost i Søndre Follo prosti i Borg bispedømme. Det er 18 søkere til embetet:

Alsvåg, Kari Mangrud, rådgiver ved Borg bispedømmekontor, Råde, f. 1970

Beisvåg, Ola, sokneprest i Grorud sokn, Oslo, f. 1949

Bunkholt, Marit, høgskolelektor ved Det praktisk-teologiske seminar, Oslo, f. 1963

Dittmann, Lillian Mortveit, kapellan i Oppsal sokn, Ås, f. 1958

Ellingsen, Gunnar, sokneprest i Follo prosti (Langhus), Langhus, f. 1960

Fagermoen, Hege Elisabeth, sokneprest i Nord-Gudbrandsdal prosti (Skjåk og Nordberg), Skjåk, f. 1967

Foertsch, Heinke, sokneprest i Østre Aker sokn, Oslo, f. 1955

Haga, Kjetil, kirkefagsjef ved Borg bispedømmekontor, Dilling, f. 1967

Holmsen, Sven, fungerende prost i Follo prosti, Oppegård, f. 1954

Hovland, Gunnvor Johanne, sykehusprest ved Akershus universitetssykehus, Ytre Enebakk, f. 1957

Klare, Anne Mathilde Garmann, sokneprest i Follo prosti (Drøbak), Drøbak, f. 1961

Meling, Øyvind, seniorrådgiver i Kirkerådet, Tomter, f. 1957

Midtbø, Egil, sokneprest i Hobøl sokn, Hobøl, f. 1963
 Ottersen, Ole Petter, fengselsprest Ullersmo fengsel, Haslum, f. 1955
 Petersson, Ragnar, prost i Solør prosti, Flisa, f. 1956
 Røyneberg, Eldrid Eide, fungerende sokneprest i Kolbotn sokn, Son, f. 1961
 Skråmestø, Kåre, sokneprest i Oppsal sokn, Oslo, f. 1951
 Torp, Elisabeth, daglig leder Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep, Oslo, f. 1960

Følgende har søkt embetet som prost i Nordre Follo prosti i Borg bispedømme. Det er 15 søkere til embetet:

Alsvåg, Kari Mangrud, rådgiver ved Borg bispedømmekontor, Råde, f. 1970
 Beisvåg, Ola, sokneprest i Grorud sokn, Oslo, f. 1949
 Bunkholt, Marit, høskolelektor ved Det praktisk-teologiske seminar, Oslo, f. 1963
 Dittmann, Jon-Geir, assisterende generalsekretær Norsk Misjon i Øst, Ås, f. 1955
 Dittmann, Lillian Mortveit, kapellan i Oppsal sokn, Ås, f. 1958
 Ellingsen, Gunnar, sokneprest i Follo prosti (Langhus), Langhus, f. 1960
 Foertsch, Heinke, sokneprest i Østre Aker sokn, Oslo, f. 1955
 Haga, Kjetil, kirkefagsjef ved Borg bispedømmekontor, Dilling, f. 1967
 Haraldsen, Bjørn-David, sokneprest i Bredtvedt sokn, Oslo, f. 1954
 Holmsen, Sven, fungerende prost i Follo prosti, Oppegård, f. 1954
 Klare, Anne Mathilde Garmann, sokneprest i Follo prosti (Drøbak), Drøbak, f. 1961
 Meling, Øyvind, seniorrådgiver i Kirkerådet, Tomter, f. 1957
 Midtbø, Egil, sokneprest i Hobøl sokn, Hobøl, f. 1963
 Ottersen, Ole Petter, fengselsprest Ullersmo fengsel, Haslum, f. 1955
 Torp, Elisabeth, daglig leder Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep, Oslo, f. 1960

Borg bispedømme

Følgende har søkt embetet som prost i Toten prosti i Hamar bispedømme. Det er 3 søkere til embetet:
 Beisvåg, Ola, sokneprest i Grorud sokn, Oslo, f. 1949
 Johnsen, Martin, personalsjef i Hurdal kommune, Hurdal, f. 1971
 Ovesen, Stein, prost i Varanger prosti, Vadsø, f. 1959

Følgjande har søkt embetet som prost i Søre Sunnmøre prosti i Møre bispedømme. Det er 5 søkjarar til embetet:

Døhl, Ola, sokneprest i Kvaløy sokn, Kvaløysletta, f. 1965
 Eikum, Rolf Idar Schanke, prost i Nordfjord prosti, Nordfjordeid, f. 1951
 Grønli, Thorvald, personalrådgivar hjå Personalomsorg AS, Ulsteinvik, f. 1950
 Matre, Ingeborg, sokneprest i Nissedal og Treungen sokn, Nissedal, f. 1960
 Netland, Kjetil, sokneprest i Oppstryn, Nedstryn og Loen sokn, Stryn, f. 1958

Følgjande har søkt embetet som prost i Ytre Nordmøre prosti i Møre bispedømme. Det er 4 søkjarar til embetet:

Schmedling, Barbro, sokneprest i Søndre Aker prosti (Ormøy og Bekkelaget), Oslo, f. 1966
 Skaret, Lars-Ove, sokneprest i Nordlandet sokn, Kristiansund, f. 1960
 Veland, Jarle, sokneprest i Fyllingsdalen sokn, Bergen, f. 1948
 Aarset, Gerd Anne, prost i Indre Nordmøre prosti, Tingvoll, f. 1949

Nye tekstrekker – prekenhjelp fra Luther!

Sjur Isaksen

ORDET GJENNOM ÅRET

Evangeliebetraktninger over andre tekstrekke

Ordet gjennom året er tenkt som en hilsen til mennesker som gjerne vil forberede seg til gudstjeneste, som forkynnere eller tilhørere. Den kan også brukes til samtalegrupper eller som en personlig andaktsbok.

Tittelen henspeler på den praktiske innretningen boken har fått, der evangeliebetraktningene er ordnet etter kirkeåret. Samtidig er *Ordet* et av de mange navn på Jesus. *Ordet* møter oss i alle årets dager og lover sitt nærvær så lenge det telles dager og år på jorden.

Kr 298,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), fung. sokneprest Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Kristin Moen Saxegaard.
Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og sendes på e-post til ovenstående adresse.

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669
Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev eller e-post).

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
  2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
  3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
  4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
  5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
  6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
  7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431

